

УДК 657.005:52

ENVIRONMENTAL AND ECONOMIC ASPECTS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Huryna M. M. / Гурина М.М.*student / студент*

ORCID: 0000-0002-9062-9456

*National University "Ostroh Academy", 3 Nezalezhnosti Ave., Ostrog, 35800**Національний університет «Острозька академія», Острог, пр. Незалежності, 3, 35800***Averkyna M.F. / Аверкина М.Ф.***d.e.s., prof. / д.е.н., проф.*

ORCID: 0000-0002-1517-6434

*National University "Ostroh Academy", 3 Nezalezhnosti Ave., Ostrog, 35800**Національний університет «Острозька академія», Острог, пр. Незалежності, 3, 35800*

Анотація. В роботі розглядаються складові економіко-екологічної системи та їх особливості. Розглянуто важливість їх взаємодії для раціонального природокористування водночас з досягненням поставлених економічних цілей.

Ключові слова: економіко-екологічна система, сталий розвиток, охорона навколишнього середовища, природокористування, економічний ефект.

Abstract. The work examines the components of the economic and ecological system and their features. The importance of their interaction for rational nature management at the same time as achieving the set economic goals is considered.

Key words: economic and ecological system, sustainable development, environmental protection, nature management, economic effect.

Вступ. Активна діяльність цивілізації призвела до трансформації процесів існування еколого-економічного середовища. Втручання людини у нормальний хід постійного руху природи призвело до суттєвих метаморфоз і отримало зворотню реакцію - навколишнє середовище змінюється і не встигає відновити власні ресурси.

Основним питанням науки на нашу думку зараз є становлення таких підходів до взаємоіснування людства та природи, які здатні налагодити та врегулювати ці відносини. Основною причиною необхідності формування еколого-економічної системи виступає протиріччя між інтересами суспільства збереження та захисту навколишнього середовища та інтересами суб'єктів господарської діяльності спрямованими на отримання максимальної прибутку. Ця суперечність обумовлена наявністю зовнішніх факторів, що виникають у процесі розвитку системи [1].

Основний текст.

Важливу роль в економіко-екологічній системі відіграє саме екологічна, адже її ефект характеризує покращення стану навколишнього середовища, зниження негативного техногенного впливу на навколишнє середовище та збереження рівноваги в природному середовищі за рахунок проведення спеціальних робіт. Компоненти екологічної складової включають природні елементи, сукупність яких утворює навколишнє середовище, природні умови та ресурси. Екологічна складова поступово набуває першорядного значення і при управлінні соціальними та економічними процесами стає невід'ємним параметром сталого розвитку. Катастрофічні статистичні дані обумовлюють необхідність охорони навколишнього середовища та нового підходу до використання природних ресурсів [2, с. 72].

Економічна складова еколого-економічної системи включає комплекс засобів виробництва. До її компонентів відносяться питома витрата первинної енергії, фондомісткість, оборотність коштів, трудомісткість, електроємність, матеріаломісткість, собівартість продукції та інші. Економічну складову можна відображати у вигляді ієрахічних послідовностей: за виробничою та територіальною ознаками. В розрізі першої ознаки розглядаються комплекси та галузі промисловості, сфери послуг, виробничі об'єднання та підприємства. В рамках другої – досліджуються економічні райони, регіони, територіально-виробничі комплекси. Економічний ефект полягає у повноцінному використанні природних та трудових ресурсів, зниженні собівартості продукції, одержанні додаткової кількості продукції в результаті повного використання сировини та виробничих потужностей, скорочення транспортних витрат та витрат на зберігання матеріалів, напівфабрикатів та готової продукції. Він включає збільшення обсягів виробництва, обсягів споживання, зростання продуктивності праці або зниження одноразових та поточних витрат, а також прискорення досягнення поставлених економічних цілей [2, с. 72].

Еколого-економічна система з одного боку передбачає раціональне природокористування на основі ресурсозберігаючих технологій та

безвідходного виробництва, що обумовлює техніко-економічні відносини; з іншого – відносини між людьми складаються з приводу визначення прав власності на фактори виробництва, породжуючи виробничі відносини; та з третього – дбайливе ставлення до природи, охорона навколишнього середовища [3, с. 336].

Висновки.

Підсумовуючи, можна відзначити, що руйнівний процес, який є притаманний сучасній господарській діяльності, робить актуальним завдання визначення еколого-економічних систем. Остання виступає функціональною системою та складається із екологічної та економічної підсистем. Важливі особливості даної системи вимагають врахування труднощів у регулюванні економіки та раціонального сталого використання природних ресурсів. Загострення соціальної та екологічної ситуації в Україні актуалізує проблему формування збалансованого економічного розвитку та вимагає ретельного дослідження еколого-економічних систем з позиції сталого економічного розвитку. У даному випадку економічне зростання виступає визначальним показником загального розвитку економіки та базується на збалансованому структурному перетворенні економічної підсистеми та вдосконаленні управління, забезпечує збереження та збільшення виробничого потенціалу з використанням ефективних інновацій.

Література:

1. Бондар О.І., Хоренжая І.В., Хоренжая А.О. Екологічна безпека та сталий розвиток – основоположні аспекти екологічної політики. Збірник наукових праць СНУАЕ та П. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/znpsnu/2010_3/Z35R2S2.pdf.
2. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України Б.Є. Патона. Київ : Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. 72 с.

3. Загорський В.С. Концептуальні основи формування системи управління сталим розвитком екологоекономічних систем: монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. 336 с.